

Rapport fra møte i KVs Faith and Order Plenary Pretoria, South Africa, 15.-22. juni 2017 v/Stephanie Dietrich

Bakgrunn

Annethvert år møtes hele kommisjonen til "Plenary" – denne gangen i Pretoria, på invitasjon fra Dutch Reformed Church (DRC). DRC er nylig blitt tatt inn igjen som medlem av KV – etter å ha vært utestengt fra både KV og WARC i mange år på grunn av kirkens aktive støtte til og deltakelse i apartheid-systemet og -regimet. Møtet var derfor symboltungt – som det første offisielle KV-møtet etter at DRC ble tatt opp igjen i 2016.

For kirken og det teologiske fakultetet i Pretoria var dette møtet et viktig tegn på at man fullt og helt var blitt del av det økumeniske fellesskapet igjen, og det ble sett på som en stor ære å være vertsskap for Faith and Order-kommisjonen. 16.juni ble det arrangert et kollokvium ved universitetet, der det skulle kastes lys over kirkens historie – og dets oppgjør med den. Programmet ble innledet på følgende måte: «It is our sincere hope that this event may be regarded as part of the restitution for the failure of the Cottesloe Consultation 1960 in the aftermath of the Sharpeville massacre in March 1960 and the consequences of the Soweto Youth Uprising in June 1976». Både dette kollokviet, og møtet forøvrig, viste oss at kirken langt på vei, og i det offentlige rom, har tatt et tydelig oppgjør med apartheidsideologien- samtidig som den innad i kirken fortsatt er sterkt preget av den nære fortiden, og at raseskillene i kirkens «levde liv», dens menigheter, maktstrukturer, økonomiske prioriteringer og kultur, vanskelig kan utviskes på så kort tid, selv om man offisielt klart tar avstand fra fortiden. Under overflaten gjærer det, de ikke-hvite studentenes protester blir effektivt holdt nede, ingen studenter slapp til under kollokviet på universitetet, afrikaans brukes i utstrakt grad i DRC og ved universitetet, og representerer for mange undertrykkernes språk og skaper dermed fortsatt skillelinjer i kirken. Gjenforeningsprosessen mellom DRC (den tradisjonelle hvite, «afrikaans»-kirken) og de andre reformerte kirkene i samme familie (black, coloured, etc. Uniting Reformed Church) har stoppet opp, blant annet på grunn av spørsmål om fordeling av økonomi (DRC eier fortsatt store landeiendommer).

Som en av professorene ved universitetet sa til meg på tomannshånd: DRC burde nok hatt 2-3 år til før de ble gjenopptatt i KV, for å få ryddet opp bedre i en del ting internt.

Det er antakeligvis en sannhet med modifikasjoner. DRCs medlemskap muliggjør også en kontakt med andre kirker, og en forpliktelse overfor det økumeniske fellesskapet globalt, til å være i samtale om disse aspektene ved kirkens fortid og nåtid. I møte med kirkeledelsen utfordret vi som FaO-kommisjon dem på en del av disse spørsmål.

I så måte viste møtet tydelig hvor vanskelig det er å få tatt et oppgjør med fortiden som virkelig har konsekvenser for kirkens daglige liv, når kultur, historie, teologi, levestandard, språk, liturgi, tradisjon og spiritualitet er så sammenvevd som det er – i alle våre kirker.

Faith and Order-møtet fant sted på en lukket «compound» i nærheten av flyplassen i Johannesburg. Konferanseområdet var trygg, de lokale ansatte svært vennlige og gjestfrie – men som så ofte på den type konferansesteder i land i verden der det ikke er trygt å ferdes, ble vi nokså innestengt og isolert etter noen dager på området. Vi fikk et glimt av Soweto, apartheid-museet og Mandela-staturen i løpet av møtedagene, noe som ga oss mulighet til å fornemme litt av «verdenen utenfor».

Møtets innhold

Dette var det andre møtet i den nye kommisjonen – etter møtet i Romania 2015. Hoveddelen av møtet gikk til arbeidet i de tre undergruppene. Gruppe 1 jobber med teologien rundt «Pilgrimage of Justice and Peace», gruppe 2 med oppfølgingen av ekklesiologidokumentet, gruppe tre med «Moral discernment». Gruppe 1 avsluttet sitt arbeid med et teologisk grunnlagsdokument til «Pilgrimage». Her ble det en del interessante diskusjoner knyttet til «idealiserings» av virkeligheten og teologien, som kan prege noe av tekstene fra økumeniske sammenhenger – med andre ord: Tekstene sier alt – og ingenting. De kan ikke motsies for alt er så ideologisk «riktig» og korrekt. På den annen side må man spørre hva som er hensikten med slike tekster. Personlig synes jeg at teksten vi vedtok til slutt, gjenspeiler en positiv utvikling når det gjelder utforming av den typen tekster. «Pilgrimage of Justice and Peace» må innholdsbestemmes og nyanseres – ellers blir det fort bare klisjeer om hvor fint det er å «være underveis sammen». Jeg henviste i den sammenhengen også til at ikke alle vandringer er «pilegrimsferd», og slett ikke alle vandringer – jf. flyktningers opplevelser – er gode vandringer, snarere tvert imot. Idealiseringen og idylliseringen av «pilgrimage» kan føre til at den til slutt blir kontur- og innholdsløs. Jeg antar at slutt-teksten vil nå MKR etter hvert – så får rådet drøfte om den gir mening i en norsk kontekst, der vi jo er svært opptatt av pilegrimsvandringer og betydningen for kirkens identitet. Jeg er medlem av gruppe 2, som i hovedsak prøver å arbeide med høringssvarene på Kirkedokumentet, samt se på hvilke ekklesiologiske spørsmål som er viktige for alle de kirkene som a) enten ikke svarer på den type tekster, eller b) ikke er medlem av KV (new and emerging churches – mange store kirker i det globale sør). I samtalene ble det tydelig at det er en ganske stor avstand mellom det som kanskje kan betegnes som «klassisk Faith and Order-eklesiologi», nyere utvikling i måten å fortolke kirken på og spørsmålene «nye kirker» er opptatt av i dag. Vår gruppe prøver å se på hvordan det klassiske ekklesiologiske arbeidet – også innenfor Faith and Order – kan utvikles dithen at det blir relevant for flere, samtidig som også de tradisjonelle, historiske kirkene kan kjenne seg igjen. Videre ser vi på alle høringssvarene og prøver å trekke linjer mellom temaer som drøftes av mange kirker. Personlig jobber jeg med et kapittel om det som kanskje kan kalles «den diakonale kirkens» plass i Faith and Order-eklesiologien – i relasjon til kirkestudiens kapittel 4 om «kirken i verden». Både høringssvarene og kommisjonens analyser av disse skal etter hvert utgis som bok. Videre skal deler av gruppen søke å komme i dialog med kirker i og utenfor KV-sammenhengen som tradisjonelt ikke har lest og/eller kommentert ekklesiologiske tekster fra Faith and Order-sammenhengen.

Gruppe 3 fortsetter å arbeide med moral discernment – et svært vanskelig område. I utgangspunktet la man frem et rent deskriptivt dokument som videreførte *Moral discernment*-dokumentet fra forrige Faith and Order-periode. Jeg var blant dem som er kritisk til at arbeidet fortsettes på et rent deskriptivt plan. Jeg mener at kirkene bør kunne si noe samlet, på grunnlag av troen på en treenig Gud som har betydning for vårt syn på skaperverket, menneskeverdet og håpsdimensjonen som preger den kristne troen. Det er svært vanskelig å enes om noe i denne sammenhengen. – Spørsmålet om seksualitet lurer rundt hvert eneste samtalehjørne. Men hvis man som kristne kirker ikke klarer å si noe sammen om kirkens oppdrag i verden på grunnlag av en felles tro på en Gud som skaper, oppreiser, frelser og fornyer, så må man erklære fallitt. Det blir spennende å se hvor arbeidet bærer hen til slutt. Gruppe 3 la til slutt frem en tekst som peker i denne retningen.

Avsluttende kommentar- videre arbeid

Som på mange økumeniske møter, ble det også denne gangen tilløp til en aldri så liten «skandale». Denne gangen var det to teologer fra Gender Advisory Group som (på oppdrag fra sentralkomiteen i KV) hadde en orientering og et forslag om hvordan Faith and Order-

medlemmene skulle forplikte seg til å arbeide for at KV's medlemskirker måtte forandre kirkelovene i et «gender inclusive perspective». Både fremgangs- og formidlingsmåten, men ikke minst innholdet i det som ble fremlagt, vitnet dessverre om et nokså overveldende fravær av kultursensitivitet og kompetanse på Faith and Orders egenart, medlemmer og statutter. Man klarte å avverge en stor krise – ikke minst fra ortodoks og katolsk side – ved å avvise hele fremstøtet som ikke i samsvar med Faith and Orders regelverk. Problemet er dog at anliggendet egentlig er så viktig – ikke minst for kommisjoner som Faith and Order – men fremgangsmåten var så kontraproduktiv at selve saken ble uhåndterbar for kommisjonen. Så lenge teologene som arbeider for «gender inclusive theory and practice», ikke er i stand til å kommunisere med teologer som arbeider i sammenhenger der «gender» er et skjellsord og kirkeloven er hellig, blir det vanskelig å komme noen vei, selv om det de sier, kanskje er aldri så mye «politisk korrekt» i en vestlig sammenheng.

Kommisjonen fortsetter sitt arbeid som før innen neste Plenary 2019. I 2018 møtes undergruppene en til to ganger.

Et grep som tas fremover, er at de tre KV-kommisjonene skal samarbeide tettere, blant annet ved at noen kommisjonærer deltar i hverandres møter og får et spesielt oppdrag til å være bindeledd.

Staben i Genève er liten, men svært dyktig. Direktøren informerte blant annet om et prosjekt der alle historiske Faith and Order-dokumenter vil bli søkbare i en database. Kommisjonen arbeider intenst med sine prosjekter, og jeg er takknemlig for å kunne bidra inn i dette arbeidet i en kommisjon som kanskje kan betegnes som den bredest sammensatte teologiske fagkommisjonen som finnes.

Takk til Dnk og MKR for tilliten!

Oslo, 27.8.2017
Stephanie Dietrich

